

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ وضو، غسل و تیمم

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: مهدی

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۵

آیا وجود مانع بر روی ناخن‌های دست یا پا مثل مواد آرایشی که بانوان استفاده می‌کنند، برای وضو مشکلی به وجود می‌آورد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۱۰

در وضو واجب است که آب به همه‌ی روی‌ها و دست‌ها تا دو آرنج برسد؛ چراکه خداوند به شستن همه‌ی آن‌ها امر کرده و فرموده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ»^۱؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! هرگاه به نماز بر می‌خیزید روی‌هاتان و دست‌هاتان تا دو آرنج را بشویید» و با این وصف، اگر آب به جزئی از آن‌ها نرسد، امر خداوند امتثال نشده و این به معنای بطلان وضو است، مگر اینکه رساندن آب به جزئی از آن‌ها به سبب وجود مانعی ضروری مانند جبیره، عسر و حرج داشته باشد؛ چراکه خداوند وجوب آن در این حال را برداشته و فرموده است: «يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ»^۲؛ «خداوند برایتان آسانی می‌خواهد و برایتان سختی نمی‌خواهد» و فرموده است: «مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُنِزِلَ عَلَيْكُمْ نِعْمَتَهُ عَلَيْهِمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ»^۳؛ «خداوند نمی‌خواهد که بر شما تنگنایی قرار دهد، ولی می‌خواهد که شما را پاکیزه کند و اینکه نعمتش را بر شما کامل کند، باشد که شکرگزار شوید»؛ همچنانکه اگر استفاده از آب به طور کلی ضرر داشته باشد، وضو واجب نیست و باید به جای آن تیمم شود؛ چنانکه خداوند فرموده است:

۱. المائدة / ۶

۲. البقرة / ۱۸۵

۳. المائدة / ۶

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾؛ «و اگر بیمار یا در سفری بودید یا یکی از شما از تخلی آمد یا با زنان درآمیختید و آبی نیافتید، پس با خاکی پاکیزه تیمم کنید».

از اینجا دانسته می‌شود که مواد آرایشی زنان، هرگاه از یک سو مانع رسیدن آب به جزئی از روی‌ها یا دست‌هاشان و از سوی دیگر غیر ضروری باشند، مانع وضو محسوب می‌شوند، مانند لاک و ناخن مصنوعی برای زینت و هرگاه مانع رسیدن آب به جزئی از روی‌ها و دست‌هاشان نباشند، مانند رنگ حنا یا ضرورت داشته باشند، مانند مو و ناخن مصنوعی برای کسی که مویش ریخته و ناخنش افتاده و از باب جبیره به آن‌ها نیازمند است، مانع وضو محسوب نمی‌شوند.

این حکم درباره‌ی مسح سرها و پاها تا دو برآمدگی نیز صادق است، با این تفاوت که خداوند مسح همه‌ی آن‌ها را واجب نکرده، بلکه مسح جزئی از آن‌ها را کافی دانسته و فرموده است: ﴿وَأَمْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾؛ «و بر سرهاتان و پاهاتان تا دو برآمدگی مسح کنید»، با توجه به اینکه حرف «باء» در ﴿رُءُوسِكُمْ﴾ ظاهر در تبعیض است و قرائت ﴿أَرْجُلِكُمْ﴾ به صورت مجرور بنا بر مجاورت با آن رجحان دارد و با این وصف، مسح مقداری از سرها و پاها تا دو برآمدگی که بتوان آن را مسح بر آن‌ها نامید کفایت می‌کند، مانند مسح جلوی سرها و روی پاها تا دو برآمدگی که روایات فراوانی از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت او درباره‌ی کافی بودنش رسیده است.^۱ این به معنای آن است که وجود مانعی بر روی سرها مانند روسری و پاها مانند لاک، هرگاه به نحوی باشد که جا برای مسح آن‌ها به مقدار کافی باقی باشد، مانع وضو محسوب نمی‌شود؛ با این تفصیل که واجب است دست کم بر روی یکی از انگشتان پاها تا دو برآمدگی مسح شود؛ چراکه امر خداوند به مسح بر پاها تا دو برآمدگی، ظاهر در وجوب مسح بر همه‌ی طول این بخش است، اگرچه مقدار کمی از عرض آن را در بر گیرد و با این وصف، اگر بر روی یکی از انگشتان پاها تا دو برآمدگی، مانعی وجود نداشته باشد، مسح بر آن کافی است؛ هر چند اکتفا به این مقدار از مسح بدون ضرورت، بر خلاف روایات امر کننده به «إسباغ وضوء» است و تبعاً ترک اولی محسوب می‌شود؛ زیرا مسلماً اولی این است که مسح با همه‌ی کف دست

۱. المائدة / ۶

۲. المائدة / ۶

۳. برای نمونه، نگاه کنید به: مسند الشافعی، ص ۱۴؛ مصنف عبد الرزاق، ج ۱، ص ۱۸ و ۱۹؛ مصنف ابن أبي شيبة، ج ۱، ص ۳۰ و ۲۰۱؛ مسند أحمد، ج ۱، ص ۱۱۶؛ صحیح مسلم، ج ۱، ص ۱۵۹؛ سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۱۸۷؛ سنن أبي داود، ج ۱، ص ۴۰ و ۴۴؛ الکافی للکلینی، ج ۳، ص ۲۵؛ من لا یحضره الفقیه لابن بابویه، ج ۱، ص ۳۷ و ۴۷؛ المستدرک علی الصحیحین للحاکم، ج ۱، ص ۱۶۹؛ السنن الکبری للبیهقی، ج ۱، ص ۵۸ و ۶۱؛ الإستبصار للطوسی، ج ۱، ص ۶۰.

بر روی همه‌ی انگشتان پاها تا دو برآمدگی انجام شود و به خاطر آرایشی ناپایدار و کم‌ارزش در زندگی دنیا، از نور و ثواب آن در آخرت کاسته نشود و هر کس زندگی دنیا را بر آخرت ترجیح دهد، بی‌گمان زبانی آشکار کرده است.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشمی خراسانی
بخش پاسخگویی به پرسش‌ها

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.